

Брюксел, 27.2.2019 г.
COM(2019) 150 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА И
ЕВРОГРУПАТА**

**Европейски семестър за 2019 г.: оценка на напредъка в структурните реформи,
предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и
резултати от задълбочените прегледи в съответствие с Регламент (ЕС)
№ 1176/2011**

{SWD(2019) 1000 à 1027 final}

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейският съюз отбелязва икономически растеж за седма поредна година. Този устойчив растеж помогна на европейската икономика да осигури работни места на рекорден брой хора. Понастоящем 240 милиона европейци са активно заети, а от 2013 г. насам бяха създадени 15 милиона нови работни места. Равнището на безработицата в ЕС спадна до рекордно ниски стойности и в момента възлиза на 6,6 %.

Освен това публичните финанси се подобриха, като от 2015 г. съотношението на държавния дълг към БВП отново е с низходяща тенденция, а от 2018 г. дефицитът възлиза на под 1 % от БВП. Изпълнението на структурните реформи, инвестициите и отговорните фискални политики в държавите членки, съчетани с решителни действия на европейско равнище, включително чрез Плана за инвестиции за Европа, допринесоха за обновената стабилност и по-големия просперитет, на които се радва днес европейската икономика.

Растежът в Европа се забавя, което отчасти се дължи на влошаването на икономическата обстановка в световен мащаб. Темпът на растеж в ЕС се очаква да спадне от прогнозираните 1,9 % през 2018 г. на 1,5 % през 2019 г., преди да се увеличи на 1,7 % през 2020 г. Напрежението в световната търговия и в геополитическата обстановка расте и ЕС е особено повлиян поради географската и секторната ориентация на своя износ. При все това Европейският съюз извлича максимални ползи от търговията. Например, наскоро сключеното споразумение за свободна търговия между ЕС и Япония има потенциала да увеличи годишния износ на ЕС за Япония с 13,5 милиарда евро. Като се има предвид несигурността по отношение на бъдещите отношения на Обединеното кралство с ЕС, в настоящото съобщение не се спекулира относно възможните икономически последици от различните сценарии.

От външни факторите на растежа стават вътрешни. Увеличаването на заетостта и растежа се очаква да подкрепи частното потребление, а инвестициите следва да продължат да се ползват от благоприятни условия за финансиране. Премахването на ограниченията за функционирането на единния пазар и подобряването на бизнес средата следва да продължат да поддържат по-високи нива на съвкупното търсене. Вътрешните фактори, обусловили неотдавнашното забавяне на растежа, включват производствени проблеми в автомобилостроенето и несигурност по отношение на фискалните и икономическите политики в някои държави членки. Фискалната позиция се прогнозира да стане експанзионистична в еврозоната през 2019 г., като държавният дълг продължава да намалява.

Степента и въздействието на очаквания спад върху европейската икономика зависи от действията на нашата политика. Насърчаването и защитата на инвестициите, по-специално инвестициите в хора и умения, ще укрепят потенциала за растеж на нашите икономики и ще подпомогнат съвкупното търсене. Що се отнася до публичните финанси, правителствата следва да продължат да подобряват тяхната устойчивост, по-специално когато съотношенията на дълга са високи и държавите членки не са се възползвали от благоприятните циклични условия и ниските лихвени проценти, за да възстановят фискалните буфери. В същото време фискалното пространство следва да се използва, когато има такова, и трябва да се обърне специално внимание на благоприятстващите растежа ефекти и ефектите на преразпределение на разходите, както и на данъчната система. На последно място, по-симетричното ребалансиране в еврозоната ще ограничи отрицателното въздействие от намаляването на задлъжнялостта върху растежа и ще допринесе за това икономическите резултати да зависят в по-малка степен от външното търсене.

В съответствие с речта на председателя Юнкер за състоянието на Съюза през 2018 г. в годишния обзор на растежа за 2019 г. се призовава за по-целенасочени инвестиционни политики, съчетани с добре замислен набор от структурни реформи и отговорни фискални политики. Освен това в препоръката за икономическата политика на еврозоната през 2019 г.¹ се подчертава необходимостта от допълване на националните усилия с продължаващи реформи на европейско равнище, като например укрепването на единния пазар. Въпреки че през последните години бяха предприети действия на политиката за подобряване на устойчивостта на нашите икономики, продължават да са налице предизвикателства. Растежът в Европа не носи ползи на всички държави, региони и граждани по еднакъв начин. Някои държави членки все още изпитват висока безработица, реални доходи на домакинствата под нивата отпреди кризата и високи нива на бедност. Регионалните различия продължават да бъдат големи и се увеличават в някои държави членки. Освен това растежът на общия фактор на производителността е нисък и цифровите технологии продължават да се разпространяват бавно. В съчетание с въздействието от застаряването на населението върху работната сила, това ще ограничи потенциала за растеж в бъдеще. В докладите по държави, публикувани заедно с настоящото съобщение, се обръща особено внимание резултатите, които постигат държавите членки по измеренията на Европейския стълб на социалните права. Изпълнението на Европейския стълб на социалните права представлява ориентир за постигането на приобщаващ, справедлив и устойчив растеж.

С оглед на бъдещето, в пакета по настоящия европейски семестър Комисията представя по-ефективна връзка между европейския семестър и финансирането от ЕС за периода 2021—2027 г. в съответствие с предложенията на Комисията за следващата многогодишна финансова рамка на ЕС. Целта е да се осигури по-голяма съгласуваност между координацията на икономическите политики и използването на фондовете на ЕС, които представляват значителна част от публичните инвестиции в редица държави членки (през следващия програмен период само средствата по политиката на сближаване възлизат на 0,5 % от БВП на ЕС). Поради това в докладите по държави се определят приоритетни области за действия на политиката по отношение на публичните и частните инвестиции в държавите членки и следователно се предоставя аналитична база за успешното програмиране на средствата по политиката на сближаване и използването на свързаните фондове на ЕС за периода 2021—2027 г.

¹ COM(2018) 759 final.

2. НАПРЕДЪК ПО СПЕЦИФИЧНИТЕ ЗА ВСЯКА ДЪРЖАВА ПРЕПОРЪКИ

Публикуваните днес доклади по държави представляват аналитичната база за специфичните за всяка държава препоръки в рамките на европейския семестър. По време на настоящия цикъл на европейския семестър и като продължение на усилията от миналата година, Комисията възнамерява да задълбочи диалога с държавите членки, социалните партньори и други заинтересовани страни, за да продължи да насърчава прилагането на специфичните за всяка държава препоръки и да повиши ангажираността на национално равнище. Този диалог ще включва специални посещения в държавите членки, както и двустранни и многостранни дискусии.

Всички държави членки са постигнали напредък в изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки, макар и в различна степен. От началото на семестъра през 2011 г. държавите членки са постигнали поне „известен напредък“ по изпълнението на над две трети от специфичните за всяка държава препоръки. Този темп на напредък като цяло е стабилен в сравнение с оценката на Комисията през май 2018 г.² Както и при предишните оценки, държавите членки са постигнали най-голям напредък в областта на финансовите услуги, което е отражение на приоритета, който беше даден на стабилизирането и доброто състояние на финансовия сектор в периода след финансовата криза. Също така, в съответствие със силното в първия момент въздействие на кризата върху пазара на труда, беше постигнат стабилен напредък с изпълнението на препоръките за насърчаване на създаването на работни места на постоянни договори и за преодоляване на сегментацията на пазара на труда.

С оглед на нарастващите икономически рискове, по-решителното прилагане на реформите е от основно значение за засилване на устойчивостта на нашите икономики. Държавите членки трябва да използват по-добре благоприятните икономически условия, като напредват все повече по изпълнението на препоръките, отправени към тях от Съвета през 2018 г. Най-голям напредък е постигнат по препоръките за справяне с предизвикателствата във финансовия сектор, по-специално във връзка с финансовите услуги, намаляването на задлъжнялостта на частния сектор, както и реформата на производствата по обявяване в несъстоятелност. Същевременно напредъкът е изключително слаб в областта на конкуренцията и регулаторните рамки, както и в изпълнението на препоръките, свързани с държавните предприятия, и в областта на разширяването на данъчната основа. В някои случаи има данни за отстъпване назад, например в областта на дългосрочната устойчивост на публичните финанси, включително пенсиите.

Реформите и инвестициите изискват достатъчен административен и технически капацитет, така че държавите членки да могат да постигнат очакваните резултати. Добрата подготовка от страна на администрацията, наличието на достатъчно персонал и технически средства увеличават максимално въздействието на публичните инвестиции и реформи. Реформите на публичната администрация са свързани с ниски краткосрочни разходи и могат да бъдат ефективни във всеки момент от икономическия цикъл. Резултатите от реформите трябва да бъдат постижими и измерими, както и подробно описани, наблюдавани и оповестявани. Програмата за подкрепа на структурните реформи предлага практическа техническа подкрепа за всички държави членки, по тяхно искане, в разработването и осъществяването на реформи, особено за предприемане на последващи действия по отношение на препоръките от европейския семестър³.

² Общо съобщение от май 2018 г.

³ Решението за финансиране от 2019 г. се приема заедно с този законодателен пакет.

3. КОРИГИРАНЕ НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДИСБАЛАНСИ

Задълбочените прегледи в докладите по държави предоставят подробен анализ на дисбалансите в държавите членки. В тях са идентифицирани основните уязвими места и съответните трансгранични последици. Макроикономическите дисбаланси могат да се отразят неблагоприятно на икономиката на дадена държава членка, в еврозоната или в Съюза като цяло. Процедурата при макроикономически дисбаланси има за цел откриването и предотвратяването на появата им на ранен етап, за да се гарантира, че съответните държави членки предприемат подходящи действия за тяхното коригиране.

В доклада за механизма за предупреждение за 2019 г. бяха идентифицирани 13 държави членки, за които трябва да се направи задълбочен преглед, за да се оцени дали са засегнати или са изложени на риск от дисбаланси⁴. За 11 от тези държави се смята, че са били засегнати от дисбаланси или прекомерни дисбаланси още през 2018 г. Освен това, след като приключи програмата за финансова помощ, Гърция беше подложена на задълбочен преглед за първи път. В доклада за механизма за предупреждение за 2019 г. също така се смята, че е оправдано извършването на задълбочен преглед за Румъния, за да се оценят последиците от текущото влошаване на разходната конкурентоспособност и външното салдо. Съветът подкрепи избора на държави членки⁵. В анализа се прави преглед на сериозността на дисбалансите, тяхното развитие и отговора на политиката на процедурата при макроикономически дисбаланси, свързан със специфичните за всяка държава препоръки. Съответните ефекти на разпространение и системни трансгранични последици от макроикономическите дисбаланси също са взети предвид.

3.1. Напредък по отношение на коригирането на макроикономическите дисбаланси в ЕС и в еврозоната

Коригирането на макроикономическите дисбаланси в ЕС напредва благодарение на възобновения растеж и усилията на политиката, но уязвимостта не е изчезнала. Частният и държавният дълг остават на рекордно високи равнища в някои държави членки и тяхното коригиране не винаги се осъществява достатъчно бързо. Това намалява възможността за абсорбиране на бъдещи отрицателни икономически сътресения. Освен това в редица държави членки са налице признаци за възможно прегряване, свързано главно с динамичния ръст на цените на жилищата и бързо растящите разходи за труд за единица продукция.

Коригирането на външните позиции все е още непълно. Големите дефицити по текущата сметка бяха коригирани в повечето държави членки, но някои все още са изправени пред сравнително голяма отрицателна нетна международна инвестиционна позиция. Големият външен дълг продължава да представлява уязвимост в редица държави членки, които трябва да поддържат разумни позиции на текущата сметка и да избягват намаляване на конкурентоспособността. В други държави членки се наблюдават големи излишъци по текущата сметка, които са се запазили сравнително постоянни. Едва отскоро започнаха да се забелязват леки признаци на коригиране. Премахването на големите излишъци в държавите, които са нетни кредитори, чрез инвестиции и политики в областта на заплатите ще допринесе за подпомагане на потенциала за растеж. На съвкупно равнище излишъкът по текущата сметка за

⁴ COM(2018) 758 final.

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5603-2019-INIT/bg/pdf>

еврозоната леко надхвърли 3 % от БВП през 2016 г. и остана до голяма степен непроменен след това. Този голям излишък отразява контекст, в който съвкупното вътрешно търсене в еврозоната изостава от икономическата дейност, а засилената конкурентна позиция на икономиките от еврозоната подкрепя износа.

Намаляването на дълга продължава. Постигането на реален напредък в намаляването на частния и държавния дълг ще бъде от основно значение, за да се създаде възможност за абсорбиране на бъдещи отрицателни икономически сътресения. Съотношението на частния дълг към БВП намалява във все по-голям брой държави членки. Това е най-вече резултат от по-високия ръст на номиналния БВП. Намаляването на дълга в резултат на положителните нетни спестявания, както и в резултат на възобновяването на растежа на кредитирането, става все по-малко интензивно и слабо разпространено. Намаляването на корпоративния дълг е по-бързо, отколкото в сектора на домакинствата, което отчасти се дължи на ниското ниво на инвестициите през последните няколко години. В публичния сектор въпреки че подобреното състояние на бюджета възобновеният растеж на БВП понастоящем водят до намаляване на съотношението на държавния дълг в повечето държави членки, това съотношение спада съвсем бавно.

Условията в банковия сектор на ЕС се подобряват, особено в най-уязвимите страни, но са необходими допълнителни усилия. Коефициентите на капиталова адекватност се подобриха в повечето държави членки. Съотношенията на необслужваните заеми намаляват значително в някои държави членки, в които тяхното равнище е най-високо. През третото тримесечие на 2018 г. средното съотношение на необслужваните заеми в ЕС възлизаше на 3,3 % в сравнение с 4,4 % година по-рано, но тези съотношения остават много високи в някои държави членки, където са необходими допълнителни усилия. Коефициентите за капитала и ликвидността допълнително се подобриха в повечето банки. Въпреки подобренията напоследък, продължава да буди безпокойство слабата рентабилност, породена от пренаситените банкови пазари. Капиталовите пазари също допринесоха допълнително за разширяването и разнообразяването на финансирането на европейската икономика. Съществува значителен допълнителен потенциал за тяхното развитие на европейско, национално и регионално равнище.

Темпът на нарастване на цените на жилищата се ускорява във все повече държави членки, а в някои от тях се наблюдават възможни признаци за надценяване. Цените на жилищата се покачиха по-бързо в държавите членки, където нямаше никакви или съвсем малко признаци за надценяване през последните години, а в някои случаи ипотечното кредитиране се свързва с по-високи темпове. Положителното е че, цените на жилищата наскоро станаха умерени в държави, в които признаците за надценяване са най-явни, включително благодарение на ограниченията върху достъпността и на отскоро провежданите макропруденциални политики.

Пазарите на труда продължават да се подобряват. Безработицата продължава да намалява, включително за младите хора и трайно безработните лица, но остава голяма в някои държави членки. Повишението на заплатите в държавите членки се възобнови с различни темпове, които като цяло отразяват степента, в която някои държави изпитват недостиг на работна ръка, а в същото време заплатите в еврозоната като цяло остават под това, което може да се очаква при настоящите равнища на безработица въз основа на исторически данни.

От 2016 г. насам разходите за труд за единица продукция в повечето държави членки нарастват по-бързо от преди. Бяха отчетени силни ускорения, особено в

държавите членки с по-ниски от средните равнища на заплащане, отчасти поради недостига на работна ръка. Досега развитието на разходите за единица труд не бяха съпътствани от значителни загуби на пазарни дялове в износа или влошавания на състоянието в салдата по текущата сметка, но тези последици биха могли да станат видими, ако тези тенденции се запазят. Същевременно в еврозоната намаля предимството от разходната конкурентоспособност в държави с наследени големи дефицити по текущата сметка или с все още голям външен дълг, което показва необходимостта от поддържане на динамиката за реформи, предназначени да повишат производителността и да запазят разходната конкурентоспособност.

3.2. Прилагане на процедурата при макроикономически дисбаланси

Дисбаланси или прекомерни дисбаланси бяха установени във всички държави членки, анализирани в рамките на задълбочените прегледи, но в някои случаи тежестта на дисбалансите беше намалена. Задълбочените прегледи за 2019 г. показват, че в 10 държави членки има дисбаланси, а в три се наблюдават прекомерни дисбаланси. Една държава постигна явен напредък, доколкото се е подобрила категоризацията в процедурата при макроикономически дисбаланси, като е преминала от прекомерни дисбаланси преди година до дисбаланси понастоящем. В други случаи коригирането на икономическите дисбаланси е в ход, но не е достатъчно, за да се оправдае излизане от процедурата при макроикономически дисбаланси. В допълнение 3 са обобщени констатациите от задълбочените прегледи по държави членки.

За Гърция, която бе включена в европейския семестър, след като излезе от програмата за подкрепа на стабилността, бе установено, че е засегната от прекомерни дисбаланси. Гърция все още е изправена пред сериозни предизвикателства, свързани с високото равнище на публичния дълг, отрицателната нетна международна инвестиционна позиция, големия дял на необслужваните кредити, все още високото равнище на безработицата и слабия потенциал за растеж. Задълбочените институционални и структурни реформи, стартирани през последните години за модернизиране на икономиката и държавата, започнаха да дават резултати, както се вижда от успешното приключване на програмата на Европейския механизъм за стабилност, възстановяването на растежа и намаляването на безработицата. За този процес на реформа е необходимо непрекъснато прилагане, за да може тяхното въздействие да се почувства напълно. След излизането си от програмата Гърция подлежи на засилено наблюдение, което представлява основата за оценката на изпълнението на поетите от Гърция ангажменти за осигуряване на приемственост и завършване на реформите, приети в рамките на програмата за подкрепа на стабилността по Европейския механизъм за стабилност.

По отношение на Румъния, за която през 2018 г. не беше установено наличието на дисбаланси, се констатира, че е засегната от дисбаланси. Рисковете, свързани със загубата на конкурентоспособност и нарастващия дефицит по текущата сметка, открити в доклада за механизма за предупреждение, се потвърдиха в задълбочения преглед. Освен това последните законодателни инициативи изглеждат рисковани за финансовия сектор. Това се случва в контекста на отслабване на изпълнението на реформите, непредсказуема среда за разработване на политики и експанзивна фискална политика. Ако не се намери решение, тези тенденции ще засегнат перспективите на държавния и външния дълг и ще навредят на инвестициите и перспективите за растеж.

За Хърватия, за която през 2018 г. бяха установени прекомерни дисбаланси, се констатира, че е засегната от дисбаланси. Икономическите развития допринесоха за

постепенното коригиране на съществуващите дисбаланси, по-конкретно тези, които са свързани с високите равнища на публичния, частния и външния дълг, което доведе до намаляване на рисковете. В последно време бяха засилени политическите действия и ангажименти, които ще спомогнат за устойчивото коригиране на дисбалансите, и тяхното пълно, бързо и ефективно изпълнение ще бъде от решаващо значение.

В други държави икономическите развития като цяло бяха благоприятни за коригиране на дисбалансите, но продължават да са налице предизвикателства за икономическите и политическите перспективи:

- В България, Франция, Германия, Ирландия, Испания, Португалия, Нидерландия и Швеция, както и през 2018 г., е установено наличие на **дисбаланси**. **България** предприе допълнителни стъпки за гарантиране на стабилността на банковия сектор, но някои действия все още не са приключени или не се изпълняват. **Франция** засили ангажиментите за реформи, но коригирането на дисбалансите, свързани с големия държавен дълг и слабата динамика на конкурентоспособността, до голяма степен зависи от напредъка в политическата сфера. В **Нидерландия** усилията на политиката бяха засилени, но се запазват дисбалансите, свързани с високото равнище на частния дълг, и големият излишък по текущата сметка. В **Германия** излишъкът по текущата сметка остава голям и се понижава съвсем бавно, като същевременно са необходими повече усилия за запълване на недостига от инвестиции, по-специално по отношение на публичните инвестиции в инфраструктура и образование. В **Ирландия** силният растеж и напредъкът на политиката продължават да подкрепят намаляването на натрупаните дисбаланси, но все още има уязвимост в контекста на повишени рискове от международната среда. Оставащите дисбаланси, свързани с вътрешния и външния дълг, намаляват в **Португалия** и **Испания** благодарение на подобрените икономически условия, въпреки че все още има пропуски в политиката и коригирането. В **Швеция** продължават да се наблюдават дисбаланси въпреки някои скорошни корекции в цените на жилищата и политиките.
- Както и през 2018 г., в Кипър и Италия отново се констатира наличието на прекомерни **дисбаланси**. В **Кипър** въпреки подобрената икономическа обстановка и неотдавнашното активиране на усилията в областта на политиката, продължава да съществува значителна уязвимост, свързана с намаляващото, но все още високо равнище на необслужваните заеми и външни, частни и държавни дългове. В **Италия** напредъкът в някои области на политиката през предходните години беше засенчен от влошаващите се перспективи, свързани до голяма степен с планираното влошаване на състоянието на бюджета и като цяло застоя в реформите. Неотдавнашните мерки на политиката отстъпват назад от елементи на предишните реформи и ще се отразят отрицателно върху устойчивостта на публичните финанси, производителността и растежа на потенциалния БВП. Несигурността, свързана с позицията на правителството, допринесе за увеличаването на пазарния натиск и повишаването на доходността на държавния дълг през 2018 г. Влошаването или облекчаването на макроикономическите дисбаланси ще зависи изключително от политиките на Италия за подобряване на качеството на публичните финанси, повишаване на ефективността на нейната публична администрация и съдебна система, подобряване на бизнес средата и укрепване на нейния пазар на труда и финансова система. Поради това

Комисията ще следи отблизо развитието на ситуацията в Италия и ще оцени политическите стъпки и ангажиментите за справяне с дисбалансите, по-специално нивото на амбициозност на националната програма за реформи, в контекста на предстоящия пролетен пакет от европейския семестър.

Комисията ще продължи да извършва преглед на развитията и мерките на политиката, предприети от всички държави членки, в които са налице дисбаланси или прекомерни дисбаланси, в рамките на специално наблюдение. Съветът участва в тези прегледи и изрази подкрепата си за заключенията в докладите от специалното наблюдение⁶.

Таблица 1: Резултати от задълбочените прегледи през 2019 г. и през 2018 г.

	Положението през 2018 г.	Резултати от задълбочените прегледи през 2019 г.
Дисбаланси	BG, DE, ES, FR, IE, NL, PT, SE	BG, DE, ES, FR, HR, IE, NL, PT, RO, SE
Прекомерни дисбаланси	CY, HR, IT	CY, EL ⁷ , IT

⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5603-2019-INIT/bg/pdf>

⁷ Подобно на всички други държави, които излязоха от програма за финансова помощ в миналото, в Гърция бяха установени прекомерни дисбаланси

4. ПОЛИТИКИ НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

В контекста на забавен растеж ефективните реформи и целенасочените инвестиционни приоритети ще помогнат на държавите членки да бъдат по-устойчиви на бъдещи макроикономически сътресения. Благодарение на по-добре функциониращи финансови, продуктови и трудови пазари и институции и с по-ефективни държавни администрации, нашите икономики да могат да се адаптират по-плавно и да сведат до минимум икономическите и социалните разходи. Независимо дали създават необходимата инфраструктура, осигуряват по-добра квалификация на работната сила или подкрепят новаторски предприемачески идеи, подходящите инвестиции укрепват потенциалния растеж в дългосрочен план, като допринасят за конкурентоспособността и икономическата устойчивост. Адаптирането към продължаващите структурни промени ще спомогне за сближаването на икономиките чрез намаляване на разликите в производителността и ще подобри резултатите в социалната сфера.

4.1 Провеждане на отговорни фискални политики и финансова стабилност

Отговорни фискални политики, качество на публичните финанси и благоприятстващи растежа данъчни системи

Държавите членки с високи съотношения на дълга не успяват да изградят фискални буфери. Стабилният икономически растеж и рекордно ниските лихвени проценти продължават да подкрепят спада в съотношенията на публичния дълг. През 2018 г. благоприятните циклични условия и намаляващите разходи за лихви доведоха до по-нататъшно намаляване на общия бюджетен дефицит в ЕС, който сега е под 1 % от БВП. Тази низходяща тенденция се очаква да приключи в края на 2019 г., когато общият дефицит се очаква леко да нарасне за първи път от 2009 г. насам. Публичният дълг остава близо до историческите максимуми в някои държави членки. Предвидената фискална корекция е относително ограничена или дори отрицателна за някои силно задължнели държави членки. Възстановяването на фискалните буфери е особено важно в държавите членки с все още високи равнища на публичен дълг, за да бъде намалена тяхната уязвимост от сътресения и за да се даде възможност на автоматичните стабилизатори да действат напълно при следващия икономически спад. Спазването на Пакта за стабилност и растеж заедно с известна фискална експанзия в държавите членки, които разполагат с фискално пространство, ще допринесе за балансирано съчетание от политики, предвид на това, че паричната политика продължава да подкрепя икономиката. Нещо повече, това би намалило рисковете от финансова нестабилност.

Има значителни възможности за повишаване на качеството на публичните финанси и прегледите на разходите са основен инструмент в това отношение. Много държави членки извършват преглед на публичните разходи с цел увеличаване на тяхната ефикасност, както и за икономии, създаващи възможности за разходи, благоприятстващи растежа. В Италия и Франция са планирани задълбочени прегледи на разходите. По-целенасочени прегледи, обхващащи конкретни области на разходи, са предвидени в много други държави членки. Те обхващат области като здравеопазването, образованието, държавните предприятия, недвижимите имоти, публичните инвестиции, транспорта и околната среда. През 2019 г. в Португалия би трябвало да се наблюдава повишаване на ефективността поради по-широкото използване на централизирано възлагане на обществени поръчки и по-ефективното използване на публичните активи, а в Латвия от подобрената икономическа ефективност в управлението на държавните предприятия в сектора на недвижимите

имоти и от консолидацията на инфраструктурата за информационни технологии. В бъдеще за прегледите на разходите ще е полезно извършването на по-чести и стриктни междинни оценки, както и по-тясната интеграция с бюджетния процес.

Държавите членки продължават да подобряват своите данъчни уредби — възлов фактор в провеждането на фискална политика. През последните няколко години бюджетните рамки бяха значително реформирани: положителното въздействие върху държавните разходи и данъчното облагане вече са осезаеми. Реформите в тази насока наскоро продължиха в редица държави членки. В Германия Съвместната проектна група за икономически прогнози е упълномощена да одобрява макроикономическите прогнози. Унгария и Литва подобриха още повече средносрочната перспектива на своята рамка. Дори държави членки, в които фискалните рамки обикновено служат като най-добри практики, продължават да ги подобряват. А именно Швеция въведе нов таван за дълга, докато Нидерландия подобри параметрите на своята рамка за автоматичното стабилизиране. Ирландия изпълнява плановете си да създаде фонд за неблагоприятни икономически събития (Rainy-day Fund). Въпреки това все още съществуват области, в които са необходими повече усилия. Това се отнася по-специално за механизмите за координация на всички равнища на управление в държавите членки със сложни федерални структури.

Застаряването на населението изправя много държави членки пред предизвикателството да гарантират устойчивостта на своите публични финанси. През последното десетилетие бе постигнат значителен напредък в преодоляването на предвижданото увеличение на разходите за пенсии. Нарастващата продължителност на живота и пенсионирането на т.нар. поколение „бейби бум“ обаче все още води до значително увеличение на прогнозните разходи, свързани със застаряването на населението в 21 държави членки, за които са налице средни или големи рискове за фискалната устойчивост. Това може да окаже въздействие върху бъдещата адекватност на пенсиите. През 2018 г. Хърватия прие реформа на пенсиите, която се очаква да подобри тяхната адекватност, като същевременно не се застрашава дългосрочната устойчивост, а Франция представи всеобхватни планове за реформа. В Италия и Румъния случаи на частично отстъпване застрашават да обезсмислят част от постигнатия през последното десетилетие напредък. Мерки, които увеличават разходите за пенсии, са въведени или се планират също в Германия, Испания и Португалия. Напредъкът по отношение на осигуряването на фискална устойчивост в дългосрочен план изглежда бавен при здравните и дългосрочните грижи. В настоящите усилия за реформи в някои държави членки има тенденция да бъдат частични и трябва по-добре да съчетават целите на фискалната устойчивост с достъпността и ефективността на грижите.

Реформите в здравната система са насочени към по-голяма ефективност, достъпност и устойчивост. Много държави членки продължават усилията си за пренасочване на здравните системи към профилактиката, като същевременно укрепват първичните здравни грижи и по-добрата координация между здравните заведения. Кипър въвежда нова система от здравни вноски, която проправя пътя към всеобщото здравно осигуряване и ограничава високите преки плащания от страна на пациентите. Полша започна пилотни проекти за укрепване на първичните и амбулаторните здравни грижи и за подобряване на координацията.

Данъчните системи могат да допринесат за подпомагане на приобщаващия растеж. Благоприятстващите растежа данъчни системи могат да допринесат за подпомагане на частните инвестиции и за подобряване на бизнес средата, за насърчаване на заетостта и участието на пазара на труда, намаляване на неравенствата

и постигане на екосяобразена икономика. В този контекст няколко държави членки продължават да реформират данъчната си система и по-специално да намаляват данъчното облагане на труда. Латвия и Литва въвеждат прогресивна тарифа за данъка върху доходите на физическите лица. Нидерландия прехвърля данъчната тежест от труда към потреблението, като намалява данъците върху доходите на физическите лица и увеличава ставките на данъка върху добавената стойност. Германия и Ирландия продължават да намаляват данъчното облагане на труда за лицата с ниски и средни доходи. Дания, Гърция и Словения гарантират висок дял на приходите от екологични данъци, което насърчава по-ефективното използване на ресурсите и стимулира инвестициите и заетостта.

Борбата срещу агресивното данъчно планиране е приоритет, за да се гарантира правилното функциониране на единния пазар. Комисията представи законодателни предложения за повишаване на прозрачността, ефективността и съгласуваността на данъчната система, както и за намаляване податливостта ѝ на практиките на агресивно данъчно планиране. Агресивното данъчно планиране може да окаже въздействие върху бюджета на други държави членки, да наруши условията на конкуренция между дружествата и несправедливо да отклонява ресурси от разходните цели на правителствата. Държавите членки, чиято данъчна основа е намалена, трябва или да повишат приходите от други данъци, или да разполагат с по-малко приходи за реформи за стимулиране на растежа и за целите на преразпределянето на средства за борба с неравенствата. Транспонирането на законодателството на ЕС и на международно приетите инициативи ще спомогне за ограничаване на практиките на агресивно данъчно планиране⁸. Агресивното данъчно планиране може да бъде ограничено допълнително чрез укрепване на националното данъчно законодателство и увеличаване на прозрачността, както и чрез административното сътрудничество.

Банков сектор, ниска рентабилност и необслужвани заеми

Като цяло банковият капитал и позициите на ликвидност продължиха да се подобряват през 2018 г. благодарение на икономическата среда, както и на законодателните и надзорните действия. В същото време задлъжнялостта на банките намаля, а капацитетът за поемане на загуби нарасна. Необслужваните заеми в счетоводните баланси на банките продължиха да намаляват. Последните данни показват, че делът на брутните необслужвани заеми за всички банки в ЕС е спаднал допълнително до 3,3 % (трето тримесечие на 2018 г.), с повече от един процентен пункт в сравнение с предходната година. В четиринадесет държави членки делът на необслужваните заеми е нисък — под 3 %. По-специално значително намаление бе отбелязано в Кипър, Ирландия, Италия, Испания, Португалия, Унгария, Словения, Румъния, Австрия и Германия, където темпът на прехвърляния на необслужвани заеми нарасна значително от 2017 г. насам на фона на постоянния надзор от страна на надзорните органи и/или по-нататъшното развитие на вторичните пазари на необслужвани заеми.

Освен това законодателните процеси за няколко мерки за намаляване на риска на равнището на ЕС и на национално равнище продължиха да се развиват, което води до осезаем напредък. Споразумението от декември 2018 г. между Съвета и Парламента по отношение на пакета за намаляване на риска следва да продължи да

⁸Например всички държави членки трябваше до края на 2018 г. да транспонират разпоредбите на Директивата срещу избягването на данъци (Директива ЕС) 2016/1164) в своето национално законодателство.

укрепва банковия капитал и позициите на ликвидност, особено при възможни сценарии за реструктуриране, както и да улеснява по-значимо намаляване на риска и споделяне на риска в банковия сектор на ЕС. Това включва гарантирането на пълното прилагане на правилата на ЕС срещу изпирането на пари и подходяща превенция и управление на риска от страна на банките.

Тестът за устойчивост на Европейския банков орган през 2018 г. потвърди, че банките в ЕС стават по-устойчиви. Въпреки това възприемането на тестовете от страна на инвеститорите може да не доведе до съществени промени в начина, по който пазарът разглежда устойчивостта на капитала на банките в ЕС, чиито цени на акциите могат да продължат да бъдат определяни в по-голяма степен от основните макроикономически показатели през 2019 г. Рентабилността на банките продължава да бъде слаба и засегната от високите съотношения на необслужваните заеми, неадекватните бизнес модели в няколко случая, пренаситените банкови пазари и нестабилността на финансовите пазари (които се появиха отново от първата половина на 2018 г. насам).

Трансграничното банкиране в ЕС може отново да се ускори, възползвайки се от обявените нужди от реструктуриране на някои големи европейски групи. Някои водещи банкови групи в ключови държави членки променят своите стратегии, за да намалят рисковете за рентабилността. Това би могло да предостави на банките възможности за поемане на някои рискове по отношение на тяхната рентабилност.

4.2. Пазар на труда, образование и социална политика

Положението със заетостта продължава да се подобрява. Броят на зетите лица достигна рекордните 240 милиона души през четвъртото тримесечие на 2018 г. Равнището на безработица е 6,6 % — по-добро дори от равнищата отпреди кризата. то е на най-ниското си ниво досега от 2000 г., когато започна събирането на съответните данни След години на икономически растеж и създаване на работни места социалното положение продължава да се подобрява. Само през 2017 г. над пет милиона души излязоха от положение на бедност и социално изключване.

При все това ситуацията показва значителни разлики между държавите членки. В някои държави членки равнищата на безработица не са се възстановили напълно и все още са над 10 %. Положението на младите хора в някои от горепосочените държави продължава да бъде предизвикателство — високият дял на младите хора, незаети с работа, учене или обучение, поражда загриженост във връзка с тяхната настояща и бъдеща пригодност за заетост. В други държави членки съществува нарастващ недостиг на работна ръка, което създава пречка пред по-нататъшния растеж. Като цяло, въпреки нарастващите равнища на заетост сред жените, разликите между половете по отношение на равнищата на заетост продължават да съществуват и водят до разлики в заплащането. Нискоквалифицираните лица и хората с мигрантски произход, по-специално, са изправени пред трудности при намирането на работа. Хората с увреждания също остават в неблагоприятно положение. Освен това в много държави членки съществуват големи регионални различия в резултатите на пазара на труда.

Демографските промени и технологичното развитие променят европейските пазари на труда. Тъй като населението застарява и броят на младите хора намалява, от решаващо значение е държавите членки да увеличат броя на хората, които са активни на пазара на труда, да гарантират висок потенциал за растеж, както и да гарантират, че

системите за социална сигурност са достатъчно и устойчиво финансирани. Някои държави членки в момента предприемат действия в тази област. Например в Хърватия през януари 2019 г. влезе в сила пенсионна реформа, насочена към насърчаването на по-дълъг трудов живот и преодоляване на структурните несъответствия в системата. Предвид промените, до които водят цифровизацията и разпространението на платформите в бъдещото развитие на труда, от решаващо значение е държавите членки да модернизират пазарите на труда и системите за социална закрила, включително чрез предоставянето на подходяща социална защита на работниците с нестандартни форми на заетост и самостоятелно заетите лица, за да не изостават от тези промени.

Насърчаването на придобиването на подходящи умения е от решаващо значение. Равният достъп до висококачествено образование е от съществено значение, за да могат всички граждани да участват пълноценно в нашите общества и да извлекат максимална полза от своя професионален живот. Подходящите умения могат да увеличат производителността и потенциалния растеж, които са от ключово значение, за да се даде възможност за растеж на заплатите и за подобряване на социалните условия и условията на живот. В контекста на нарастващия недостиг на умения и увеличаващи се несъответствия, системите за образование и обучение трябва да бъдат укрепени и модернизирани. Същевременно политиките за преквалификация и повишаване на уменията са важни за повишаването на устойчивостта и приспособимостта на работната сила, за да се предотврати влошаването на шансовете за заетост на нискоквалифицираните лица и хората с мигрантски произход. Във Франция се прилагат реформи за осигуряване на по-добра връзка на система за образование и обучение с нуждите на пазара на труда. Латвия предприема действия за подобряване на качеството и привлекателността на професионалното образование и обучение, както и за повишаване на неговото съответствие на нуждите на пазара на труда. В Португалия програма „Qualifica“, насочена към справяне с предизвикателството, свързано с нискоквалифицираната работната сила, наскоро бе засилена чрез препрограмиране на средствата, отпуснати от Европейския социален фонд. Редица държави членки (Германия, Австрия, Швеция, Финландия, Белгия) предприеха мерки за валидиране, признаване или подобряване на съществуващите умения на мигрантите, с цел да се улесни тяхната интеграция на пазара на труда.

Сегментираният пазар на труда остава предизвикателство Въпреки че делът на временно наетите лица, средно, не се е увеличил значително през последните години, в някои държави членки равнищата са трайно над 15 %. В държави като Испания, Словения, Полша, Португалия, Италия и Хърватия над 60 % от временно наетите лица са млади хора. Повече от половината от временно наетите лица не могат да намерят постоянна позиция, а общият брой на отработените часове наскоро се върна към нивата отпреди кризата, докато в някои държави членки делът на принудително работещите на непълно работно време все още е над 50 %. Няколко държави членки предприемат действия за насърчаване на наемането на безсрочен трудов договор чрез реформиране на прилагането на трудовото законодателство, включително увеличаване на персонала на инспекторатите по труда, с цел справяне със злоупотребата с временна заетост и насърчаване на по-доброто планиране на субсидиите за наемане на работа. В Испания капацитетът на инспекциите по труда в борбата със злоупотребата с временните договори и недекларирания труд беше засилен още повече през 2018 г. Кипър предприема съществени действия в подкрепа на редовната заетост, със създаването на единна служба за инспекции. В Ирландия нов закон изисква от работодателите, наред с другото, да предоставят по-добра информация относно естеството на заетостта.

Заплатите нарастват с умерен темп, но по-бързо, отколкото през предходните години. Номиналната компенсация за наето лице нарасна с 2,7 % през 2018 г. След като изоставаше в продължение на няколко години растежът на заплатите настигна развитието на производителността.

Бедността и неравенството по отношение на доходите намаля през 2017 г., но бедността сред работещите продължава да буди безпокойство. Делът на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, намаля до 22,4 % през 2017 г. и понастоящем е под равнищата от преди кризата, но някои групи се характеризират с трайно по-висок риск от бедност. Освен това, бедността сред работещите продължава да буди безпокойство, тъй като е особено висока сред самостоятелно заетите лица, временно наетите лица и работещите на непълно работно време, както и сред работниците, които не са родени в ЕС. Данъчната система и системата за социална сигурност играят важна преразпределителна роля. Важно е помощите за бедните да се насочват внимателно към най-нуждаещите се, например чрез повишаване на точността на методите, използвани при проверката на имущественото състояние. В Люксембург предишната схема за гарантиран минимален доход беше заменена с нова схема на доходи за социално приобщаване, с цел да се насърчи социалното приобщаване и активизирането, както и за справяне с проблема с бедността на децата и семействата с един родител. Италия прие нова схема за минимален доход (*Reddito di Cittadinanza*), която ще замени предишната, с цел да се разработи модел за активно приобщаване. Нейният успех се основава до голяма степен на ефективността на управлението ѝ.

Добре функциониращият социален диалог е от ключово значение за подобряването на разработването и изпълнението на реформите и за засилване на ангажираността. През последната година социалните партньори в редица държави членки отчетоха положително развитие по отношение на смисленото и навременно ангажиране на своите правителства по отношение на икономическите и социалните реформи. Например, въз основа на тристранно споразумение, Португалия представи набор от мерки за преодоляване на сегментацията на пазара на труда, които сега трябва да бъдат приети. Положителното развитие в някои държави членки контрастира с връщане назад в други. В много от тях има възможност за подобряване на капацитета на социалните партньори и за своевременно консултиране на ключови етапи от разработването на мерки за реформа, включително на важни етапи от европейския семестър.

4.3 Конкурентоспособност и производителност

Преодоляване на различията в производителността

На фона на демографските тенденции ръстът на производителността е от ключово значение за осигуряването на устойчив растеж в бъдеще във всички държави членки. Производителността нараства бавно в ЕС. Причините са разнообразни, включително *inter alia* ниското равнище на инвестициите в областта на научните изследвания, технологиите и иновациите и структурното пренасочване от производство към услуги. Справянето с ниската производителност на труда е от съществено значение за посрещането на краткосрочните и дългосрочните икономически предизвикателства, пред които е изправен ЕС. Очаква се ръстът на производителността на труда да остане нисък около или под 1 % през следващите години. Освен това съществуват значителни разлики в производителността между отделните държави членки. По-специално, развитите икономики с вече високи равнища на производителност срещат трудности да повишат потенциала си за растеж. Инвестиции, които подобряват устойчивостта на околната среда, имат потенциала да повишат производителността във всички сектори

на икономиката чрез подобряване на ресурсната ефективност и намаляване на разходите за производствени ресурси, като същевременно намаляват външните разходи и въздействия.

Производителността в сектора на услугите (който представлява най-голямата част от икономическата дейност) остава сравнително ниска, въпреки общото подобрене на икономическите резултати. При все че забавяне на производителността се наблюдаваше и в други развити икономики, разликата в производителността в областта на услугите продължава да бъде голяма и да нараства, особено в сравнение със САЩ. Това е в ущърб на дружествата от ЕС като цяло и на тяхната интеграция в световните вериги за създаване на стойност. За да анализира движещите сили за производителността и подкрепи адекватен политически отговор Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да създадат национални съвети по производителността.⁹

По-високата производителност на труда ще даде възможност за повишаване на заплатите и по-добри потенциални производствени резултати, но това само по себе си не е достатъчно за постигането на тези цели. Въпреки че има данни за това, че по-високата производителност влияе на заплатите в средносрочен и дългосрочен план, има и примери за възнаграждения за положен труд, които не се променят във времето успоредно с промените в производителността. Съответно държавите членки предприемат допълнителни мерки повишаването на производителността на труда да доведе до увеличаване на работната заплата.

Качествени инвестиции и по-ефективно използване на фондовете на ЕС

Добре насочените инвестиции остават от съществено значение за справяне с предизвикателството, свързано с растежа на производителността в ЕС. Това е един от трите основни елемента на т.нар. „образцов триъгълник“, предложен от настоящата Комисия. По този начин удовлетворяването на нуждите от инвестиции е дългогодишен приоритет на европейския семестър. В настоящата фаза на икономическия цикъл вниманието трябва да се насочи към публичните и частните инвестиции, които повишават производителността и потенциала за растеж, като същевременно ще бъде важно да се защитят инвестициите в случай на появата на икономически рискове. Също така, дългосрочните инвестиционни мерки, включително в областта на уменията и образованието, могат да помогнат да се гарантира, че икономиката на ЕС ще се радва на устойчив растеж и ще остане устойчива, и също така ще може да отговори на неотложни социални нужди.

В повечето държави членки са необходими инвестиции в научните изследвания, развойната дейност и иновациите, за да се повишат растежът на производителността и конкурентоспособността. В много държави членки и региони има значително поле за действие с цел засилване на връзките между субектите от стопанския сектор, академичните среди, научните изследвания и публичния сектор чрез сътрудничество във вериги за създаване на стойност, в това число чрез интелигентна специализация. Такъв е случаят например в Белгия, България, Франция, Кипър, Полша, Латвия и Естония. Освен това в Белгия, Кипър, Австрия, Словения, Испания, Словакия, Полша, Естония, Германия и България са необходими допълнителни инвестиции за цифровизацията на предприятията и за цифровите обществени услуги. Държавите членки с по-високи нива на производителност, като Германия и Нидерландия, и тези,

⁹Препоръка на Съвета от 20 септември 2016 г. за създаване на национални съвети по производителността ОВ С 349, 24.9.2016 г., стр. 1.

които преминаха през значителни структурни промени с високи равнища на инвестициите преди кризата и в периода на възстановяване, като Унгария, Полша и Чешката република, могат да отбележат допълнителен напредък чрез инвестиции в нематериални активи и иновации. В догонващите държави членки инвестициите в машини и оборудване могат да допринесат за капиталовия интензитет и по-високата производителност на труда. С цел да се отговори на предизвикателствата, свързани с кръговата икономика и адаптирането към изменението на климата, са необходими инвестиции в ресурсната ефективност и предотвратяването на климатичните рискове в Естония, Люксембург, Словакия, Португалия, България, Нидерландия, Италия, Кипър и Франция.

По-доброто съгласуване на фондовете на ЕС с анализа и препоръките в контекста на европейския семестър следва да доведе до подобряване на резултатите и до засилване на въздействието от финансирането по линия на политиката на сближаване. Съгласуването на фондовете на ЕС с европейския семестър е ключов елемент на предложенията за многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. За някои държави членки средствата от ЕС представляват даже изключително важна част от техните публични инвестиции. По-конкретно, както се изтъква в предложението на Комисията за многогодишната финансова рамка, Европейският фонд за регионално развитие, Европейският социален фонд и Кохезионният фонд ще възлизат на около 600 милиарда евро през следващия програмен период, ако се отчита и националното съфинансиране, което съответства на 0,5 % от БВП на ЕС и на значително повече в основните получаващи държави членки. Освен това в предложенията на Комисията за многогодишната финансова рамка се дава възможност тези фондове да се съчетават с други източници на финансиране от ЕС, като например бъдещата програма InvestEU на стойност 650 милиарда евро — приемникът на плана „Юнкер“. Те имат потенциала да привлекат други публични и частни инвеститори и да увеличат още повече въздействието на инвестициите в стратегически области на икономиката на ЕС.

Въз основа на анализа в докладите по държави в ново приложение се посочва как тези фондове на ЕС могат по-добре да спомогнат за посрещането на конкретни нужди в държавите членки. В допълнение към по-силния акцент върху инвестиционните приоритети в тазгодишните доклади по държави се съдържа също и по-подробен анализ на регионалните различия и пречките пред инвестициите. Специалното приложение подпомага диалога с отделните държави членки във връзка с определянето на приоритетите за финансиране в бъдещите програми за изпълнение на тези фондове. В докладите по държави Комисия представя своите виждания въз основа на анализа в контекста на европейския семестър. Той е отправната точка за преговорите с държавите членки по програмите. Той дава възможност за гъвкавост в дискусиите с държавите членки. Идентифицирането на нуждите от инвестиции се основава на споделеното разбиране, че инвестициите следва да имат възможно най-голямо отражение върху икономическото, социалното и териториалното сближаване.

Частните инвестиции с произход от добре функциониращи и интегрирани капиталови пазари трябва да се използват в по-голяма степен. След като ЕС приключи изпълнението на Плана за действие за изграждане на съюз на капиталовите пазари, цялото разнообразие на капиталовите пазари в Европа, вариращи от глобални центрове до регионално интегрирани мрежи и местни инициативи, следва да се доразвие допълнително с оглед на финансирането на предприятията и насърчаването на декарбонизацията и прехода към по-устойчива икономика. На национално равнище например Естония, Латвия и Литва са в процес на създаване на панбалтийски пазар на

обезпечени облигации и секюритизация. Той ще допринесе за доброто функциониране и задълбочаването на капиталовите пазари в региона. Освен това той ще открие възможности за дългосрочно финансиране за банките, така че те да могат да изчистят своите счетоводни баланси, за да увеличат кредитирането.

Институционалното качество като основен фактор за реформа

Удовлетворяването на нуждите от инвестиции изисква благоприятна инвестиционна среда. Създателите на политиките трябва да отделят специално внимание на създаването на благоприятна за инвестиции среда, за да се избегнат ненужни пазарни и регулаторни пречки и за да се подобри начинът, по който функционират публичните институции и администрации. Аспектите, свързани с ефективността на публичната администрация, степента на цифровизация на публичните услуги, качеството и стабилността на регулаторната среда и зачитането на върховенството на закона, включително независимостта на съдебната система и борбата с корупцията, оказват решаващо влияние върху инвестиционните решения. През 2019 г. около половината от заемащите първите 25 позиции в световната класация за нивата на възприемане на корупцията бяха държави — членки на ЕС, но все още има големи разлики¹⁰, поради което е необходимо да се засилят усилията за по-добро предотвратяване на корупцията, закрила на сигнализиращите за нередности лица, подобряване на откриването на случаи на корупция и за премахване на препятствията пред ефективното наказателно преследване и санкциониране. За да се справят с някои от тези предизвикателства, Италия, Словакия и Латвия преразгледаха своите режими за закрила на сигнализиращите за нередности лица, а Литва, Испания, Кипър и Гърция предвиждат понастоящем реформи в тази област.

Както е посочено в докладите по държави за 2019 г., всички държави членки срещат пречки пред инвестициите в различни области на политиката (вж. допълнение 4). Като цяло недостатъците на публичната администрация и бизнес средата имат най-голям дял сред пречките пред инвестициите. Примерите за това включват голямата регулаторна и административна тежест, липсата на предвидимост на регулаторните рамки, ефективността на правосъдните системи и неефективната публична администрация. Много от пречките са в резултат също на тромави и продължителни процедури за одобрение, както и на недостига на умения, дължащ се на недостатъците в системите за образование и обучение. Пречките пред установяването в търговията на дребно забавиха трансграничните инвестиции в този сектор. Недостигът на умения се споменава в няколко от докладите по държави като пречка, която възпрепятства и забавя инвестициите в секторите, чийто двигател са цифровизацията и новите технологии (например телекомуникациите, свързаността или кръговата икономика), но също и в по-традиционни сектори, в които има нарастващо търсене (например в строителството).

Реформите за повишаване на качеството на управлението и институциите, както на ефективността на правосъдните системи и публичната администрация са основата, върху която функционират развитите демократични общества, и имат голямо икономическо значение. Тези реформи могат да спомогнат за подобряването на средата, в която работят фирмите и заинтересованите страни и за стимулирането на стопанската дейност, ограничаването на корупцията и укрепването на зачитането на върховенството на закона. Сред най-често посочваните пречки за инвестициите в ЕС са

¹⁰ Всички държави членки са предмет на текуща оценка на усилията им за борба с корупцията. Както и миналата година, Комисията анализира основните предизвикателства в съответните държави членки в докладите по държави.

неефективността на публичната администрация, неблагоприятните условия за осъществяването на стопанска дейност и голямата административна и регулаторна тежест за конкретни сектори. В някои държави членки инвестициите са възпрепятствани от липсата на прозрачност в публичния сектор, сложните данъчни режими, изкривяването на пазарите на продуктите или на труда, както и от недостатъците в уредбите за научните изследвания и иновациите и в институциите. С цел справяне с подобни проблеми, Полша прие „Конституция за бизнеса“ — всеобхватен набор от пет законодателни акта за подобряване на бизнес средата. Франция изпълнява широкообхватна програма за реформи за подобряване на бизнес средата и конкурентоспособността на френските предприятия. Няколко държави членки, като Финландия и Естония, полагат усилия за намаляване на административната тежест. България, Словакия, Чешката република, Словения и Румъния са в процес на реформиране на своите режими за възлагане на обществени поръчки. През 2018 г. германското федерално правителство обяви, че ще създаде агенция за насърчаване на революционните иновации.

Споразумение за оттеглянето на Обединеното кралство от ЕС

В настоящия пакет не се разглеждат икономическите рискове, свързани с различните сценарии за Брексит.

С оглед на текущия процес на ратифициране в ЕС и в Обединеното кралство на Споразумението за оттегляне прогнозите за 2019 г. и 2020 г. се основават на чисто техническата хипотеза, че статуквото в търговските отношения между ЕС-27 и Обединеното кралство ще се запази. В случай на „твърд Брексит“, който Комисията счита за нежелателен, но за който ЕС-27 е добре подготвен¹¹, тези хипотези ще трябва да се коригират в посока намаляване.

¹¹COM(2018) 556 final/2 (поправка, приета на 27 август 2018 г.); COM(2018) 880 final; COM(2018) 890 final.

5. СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

През последните години Европейският съюз премина от икономическо възстановяване към стабилна експанзия, като през 2019 г. се очаква европейската икономика да продължи да расте, независимо от прогнозираните по-несигурни перспективи. За да гарантират такава продължаваща икономическа експанзия, държавите членки ще трябва да осъществят ефективни структурни реформи, да се заемат с отговорни фискални политики и да изготвят целенасочени инвестиционни стратегии. По-ефективната връзка между европейския семестър и финансирането от ЕС за периода 2021—2027 г., представена в тазгодишния пакет по семестъра, ще предостави необходимата структура, за да се осигури ефективното постигане на резултати при повечето целеви инвестиционни приоритети.

Европейският семестър предоставя на Комисията, държавите членки, социалните партньори и заинтересованите страни на всички равнища възможност да участват в постоянен диалог помежду си през цялата година. Публикуваните с настоящото съобщение доклади по държави се основават на задълбочен обмен с правителствата, националните органи и заинтересованите страни както на техническо, така и на политическо равнище, включително двустранни срещи, проведени през декември 2018 г. Констатациите от тези доклади ще бъдат представени в представителствата на Комисията в столиците на държавите членки и ще бъдат последвани от допълнителни двустранни и многостранни срещи.

Скоро Комисията ще започне диалога с държавите членки относно програмите за периода 2021—2027 г. за средствата по политиката на сближаване, който ще се основава на свързаните с инвестициите констатации и заключения от докладите по държави. Заместник-председателите и членовете на Комисията ще посетят държавите членки, за да потърсят мнението на парламентите, правителствата, социалните партньори и другите заинтересовани страни относно анализа и заключенията в докладите по държави. Комисията ще обсъди също и обобщените констатации от докладите по държави с Европейския парламент.

С оглед на установените предизвикателства до средата на април държавите членки ще представят своите икономически и социални приоритети в националните си програми за реформи. Те ще представят също и своите многогодишни стратегии за стабилни публични финанси под формата на програми за стабилност (за държавите членки от еврозоната) и програми за конвергенция (за държавите извън еврозоната). За да се осигури целесъобразен и устойчив отговор на предизвикателствата, Комисията препоръчва тези програми да бъдат изготвени с участието на всички ключови заинтересовани страни, като например социалните партньори, регионалните и местните органи и организациите на гражданското общество, по целесъобразност.

ДОПЪЛНЕНИЕ 1 — ИНТЕГРИРАНО НАБЛЮДЕНИЕ НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ И ФИСКАЛНИТЕ ДИСБАЛАНСИ

	Процедура при макроикономически дисбаланси (ПМД12)	Пакт за стабилност и растеж¹³ (СБЦ: средносрочна бюджетна цел / ППД: процедура при прекомерен дефицит)	Коментари
AT		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга ¹⁴	Отдалеченост от СБЦ по-малка от разрешеното за необичайни събития
BE		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга	
BG	Дисбаланси	Превантивна част Постигане на СБЦ	
CY	Прекомерни дисбаланси	Превантивна част Постигане на СБЦ; предмет на преходното правило за дълга ¹⁵	
CZ		Превантивна част Постигане на СБЦ	
DE	Дисбаланси	Превантивна част Постигане на СБЦ; предмет на правилото за дълга	
DK		Превантивна част Постигане на СБЦ	
EE		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ	
EL	Прекомерни дисбаланси	Превантивна част Предмет на преходното правило за дълга	Тъй като Гърция бе освободена от представянето на програми за стабилност, докато беше в програмата, тя все още не е определила своята средносрочна бюджетна цел.
IE	Дисбаланси	Превантивна част Постигане на СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
ES	Дисбаланси	Корективна част Прекомерен дефицит, краен срок за коригиране: 2018 г.	Предмет на преходното правило за дълга през 2019 г., в зависимост от отмяната на решението за ППД въз основа на валидирани данни за бюджетните резултати за 2018 г.
FR	Дисбаланси	Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
HR	Дисбаланси	Превантивна част Постигане на СБЦ; предмет на правилото за дълга	
HU		Превантивна част Предмет на процедура при значително отклонение; предмет на правилото за дълга	

¹² Както категорията „дисбаланси“, така и категорията „прекомерни дисбаланси“ налагат специално наблюдение, което следва да бъде модулирано съобразно сериозността на предизвикателствата.

¹³ Постигането на СБЦ и приложимостта на (преходното) правило за дълга се отнасят за 2018 г. въз основа на прогнозата на Комисията от есента на 2018 г.

¹⁴ Правило за дълга: ако референтната стойност от 60 % за съотношението дълг/БВП не е спазена, въпросната държава членка ще бъде поставена в процедура при прекомерен дефицит, след като се вземат предвид всички съответни фактори, както и въздействието на икономическия цикъл, ако разликата между съотношението дълг/БВП и референтната стойност от 60 % не намалява годишно с 1/20-та (средно за период от три години).

¹⁵ Преходно правило за дълга: на всяка държава членка в процедура при прекомерен дефицит се предоставя тригодишен период след коригирането на прекомерния дефицит, за да спазва правилото за дълга. Това не означава, че правилото за дълга не се прилага през този период, тъй като държавите членки трябва да постигнат достатъчен напредък към спазване на правилото през този преходен период. Отрицателната оценка на постигнатия напредък по отношение на спазването на целевия показател на дълга през преходния период може да доведе до откриване на процедура при прекомерен дефицит.

IT	Прекомерни дисбаланси	Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга	
LT		Превантивна част Постигане на СБЦ	
LU		Превантивна част Постигане на СБЦ	
LV		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ	
MT		Превантивна част Постигане на СБЦ	
NL	Дисбаланси	Превантивна част Постигане на СБЦ	
PL		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ	
PT	Дисбаланси	Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
SI		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
SE	Дисбаланси	Превантивна част Постигане на СБЦ	
SK		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ	
RO	Дисбаланси	Превантивна част Предмет на процедура при значително отклонение	
FI		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга	Отдалеченост от СБЦ по-малка от разрешеното за необичайни събития и структурни реформи
UK		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
(*) Препоръките по пакета от два законодателни акта (Регламент № 473/2013) относно мерките, които следва да се предприемат за гарантиране на навременното коригиране на прекомерния дефицит на държавния бюджет, се отнасят само за държавите членки от еврозоната.			

ДОПЪЛНЕНИЕ 2: НАПРЕДЪК КЪМ ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“

Цели на стратегията „Европа 2020“ за ЕС	Данни от 2010 г.	Последни налични данни	През 2020 г. въз основа на последните тенденции
1. Увеличаване на дела на заетостта на населението на възраст 20—64 години до най-малко 75 %	68,6 %	73,5 % (3-то тримесечие на 2018 г.)	Цел, която вероятно ще бъде постигната
2. Увеличаване на комбинираните публични и частни инвестиции в НИРД до 3 % от БВП	1,93 %	2,07 % (2017 г.)	Цел, която вероятно няма да бъде постигната
3а. Намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 20 % в сравнение с равнищата от 1990 г.	Намаление в размер на 14,2 %	Намаление в размер на 22 %	Цел, която вероятно ще бъде постигната
3б. Увеличаване на дела на възобновяемите енергийни източници в крайното потребление на енергия на 20 %	12,5 %	17,5 % (2017 г.)	Цел, която вероятно ще бъде постигната
3в. Напредък към целта от 20 % за енергийната ефективност	11,8 % (отстояние до целта за 2020 г. за първичното енергопотребление)	5,26 % (2017 г.)	Цел, която вероятно ще бъде постигната
4а. Намаляване на дела на преждевременно напускащите системата на образованието и обучението (на възраст 18—24 години) под 10 %	13,9 %	10,6 % (2017 г.)	Цел, която вероятно ще бъде постигната
4б. Увеличаване на дела на населението на възраст 30—34 години със завършено висше образование до най-малко 40 %	33,8 %	39,9 % (2017 г.)	Цел, която вероятно ще бъде постигната
5. Извеждане на поне 20 млн. души от риск на бедност и социално изключване	Увеличение с 1,4 милион (в сравнение с базовата година 2008)	Намаление с 5,2 милион (в сравнение с базовата година 2008) през 2017 г.	Цел, която вероятно няма да бъде постигната

ДОПЪЛНЕНИЕ 3 — КОНСТАТАЦИИ ОТ ЗАДЪЛБОЧЕНИТЕ ПРЕГЛЕДИ ПО ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ

България е засегната от дисбаланси. Слабостите на финансовия сектор са съчетани с високо равнище на задлъжнялост и необслужвани заеми в корпоративния сектор. Нетната външна позиция се подобри въз основа на стабилния растеж и големите излишъци по текущата сметка. Бяха предприети мерки за укрепване на стабилността на финансовия сектор. Банките и другите финансови предприятия постигнаха допълнителен напредък в изпълнението на препоръките, отправени след прегледа на качеството на активите и счетоводния баланс, а надзорът беше засилен. Въпреки това нестабилността, свързана със слабото управление, ниското качество на активите и надзора, продължава да е налице, а същевременно се появяват нови предизвикателства в застрахователния сектор. Стабилният растеж подпомага непрекъснатото намаляване на задлъжнялостта на частния сектор и допълнителния спад на дела на необслужваните заеми. В корпоративния сектор обаче размерът на необслужваните заеми все още е голям. Въпреки че има напредък в справянето с източниците на дисбаланси, от решаващо значение ще бъдат цялостното изпълнение и мониторингът на предприетите наскоро реформи в надзора и управлението в банковия и небанковия финансов сектор. Необходими са също повече действия за намаляване на размера на необслужваните заеми и за завършване на реформата на нормативната уредба за обявяване в несъстоятелност.

Кипър е засегнат от прекомерни дисбаланси. Много високият дял на необслужваните заеми обременява финансовия сектор, а големият размер на частния, публичния и външния дълг тежи на икономиката в условията на все още относително висока, макар и намаляваща, безработица и слаб потенциал за растеж. Дефицитът по текущата сметка е значително отрицателен, дори като се има предвид наличието на дружества със специална инвестиционна цел, което отразява силното вътрешно търсене, както и отрицателното спестяване сред домакинствата, и не е в състояние да гарантира устойчиво коригиране на големите нетни външни задължения. Намаляването на задлъжнялостта на частния сектор продължава, но бавно. Отпускането на нови заеми за частния сектор продължава да бъде ограничено. Прехвърлянето на значителен портфейл от необслужвани заеми от Cyprus Cooperative Bank в публичния сектор в контекста на продажбата и приключването на дейността на банката значително намали дела на необслужваните заеми в банковата система. Въпреки това размерът на необслужваните заеми остава голям както за домакинствата, така и за предприятията. Държавната подкрепа за продажбата на Cyprus Cooperative Bank имаше еднократно въздействие за нарастването на публичния дълг през 2018 г. Очаква се в бъдеще големият публичен дълг да се понижи в резултат на продължаващите добри фискални постижения. Темпото на реформите се ускори в сравнение с миналата година, особено по отношение на мерките за отстраняване на слабостите, дължащи се на необслужваните заеми, но е необходим допълнителен напредък по структурните реформи, за да се повиши потенциалът за растеж.

Германия е засегната от дисбаланси. Големият и бавно намаляващ излишък по текущата сметка отразява понижено равнище на инвестициите спрямо спестяванията както в частния, така и в публичния сектор, и има трансгранично значение. Това е така независимо от все по-голямата нужда от инвестиции и иновации, които да направят германската икономика по-устойчива и да осигурят устойчив и приобщаващ модел на растеж. През 2018 г. излишъкът леко се сви в контекста на повишаването на вътрешното търсене, като се очаква той да продължи да намалява постепенно през

следващите години, същевременно оставайки на рекордно високо равнище. Публичните и частните инвестиции се увеличиха значително и има тенденция растежът да се обуславя в по-голяма степен от вътрешното търсене. При все това инвестициите, но и потреблението продължиха да са ограничени като дял от БВП, независимо от благоприятните условия за финансиране, постоянните нужди от инвестиции в инфраструктурата и образованието, особено на общинско равнище, както и наличното фискално пространство. През 2018 г. бюджетният излишък нарасна, а съотношението на дълга към БВП спадна още повече. Ръстът на заплатите се увеличи до известна степен поради свиването на пазара на труда, но въпреки това реалният ръст на заплатите остава скромнен. Въпреки че бяха предприети редица мерки за увеличаване на публичните и частните инвестиции, необходими са повече усилия, за да се запълни големият недостиг на инвестиции, по-специално що се отнася до публичните инвестиции в инфраструктура и образование. Налице е по-малък напредък в други области на политиката.

Гърция е засегната от прекомерни дисбаланси. Слабостите са свързани с големия държавен дълг, отрицателната външна позиция, високия дял на необслужваните заеми и непълното външно балансиране на икономиката в контекста на висока, макар и намаляваща, безработица и слаб потенциал за растеж. Гърция успя да приключи успешно своята програма за подкрепа по Европейския механизъм за стабилност през август 2018 г., след като направи съществени подобрения през последните години. Въпреки това значителните натрупани дисбаланси остават, включително силно отрицателната нетна международна инвестиционна позиция, която продължава да се влошава на фона на умерения растеж на номиналния БВП и отрицателното салдо по текущата сметка. През последните години се наблюдават значителни подобрения на разходната конкурентоспособност, която се забави наскоро в контекста на ниския ръст на производителността. Въпреки че държавният дълг продължава да е голям, той принадлежи в по-голямата си част на кредитори от публичния сектор и потребностите от финансиране ще бъдат относително малки в продължение на най-малко десет години. Темпът на намаляване на дълга зависи в голяма степен от постоянното постигане на договорените фискални цели и осъществяването на реформи за трайно повишаване на потенциала за растеж. Финансовият сектор е уязвим поради много големия размер на необслужваните заеми и ниската рентабилност, които възпрепятстват растежа на кредитирането и възстановяването на инвестициите. Частният дълг намалява, като все още е в ход активното намаляване на задлъжнялостта. По време на изпълнението на програмите за финансова помощ бяха предприети широкообхватни мерки за преодоляване на много от структурните слабости на гръцката икономика. В допълнение към консолидирането на предишните реформи и усилията за корекции органите поеха ангажимент да осигурят приемствеността и приключването на реформите, които подлежат на мониторинг в контекста на засиленото наблюдение.

Ирландия е засегната от дисбаланси. Големият натрупан частен и публичен дълг и нетните външни задължения водят до уязвимост. Въпреки това натрупаните дисбаланси са в процес на значително коригиране. Дейностите на многонационалните дружества, които са слабо свързани с националната икономика, оказват силно влияние върху нетните външни задължения, които намаляват на фона на големите излишъци по текущата сметка. Размерът на частния дълг продължава да е голям, но икономическият растеж продължава да подкрепя намаляването на задлъжнялостта на частния сектор.

Дейностите на многонационалните предприятия продължават да оказват влияние върху корпоративния дълг. Задължията на домакинствата изглеждат като цяло в съответствие с основните икономически показатели, въпреки че е голяма в сравнение с разполагаемия доход. Държавният дълг се очаква да остане низходящ, докато дефицитът се приближава към балансирана позиция. В продължение на няколко години се наблюдаваше бързо увеличение на цените на жилищата, но отскоро темповете се забавиха. Цените на жилищата се обуславят до голяма степен от ограниченото предлагане, без да има явни признаци за надценяване. Макар и все още голям, размерът на необслужваните заеми намаля още повече, въпреки че дългосрочните просрочени задължения намаляват с по-бавни темпове. Бяха предприети мерки на политиката за справяне с тази уязвимост, по-специално в областта на жилищното предлагане и макропруденциалната политика, но за някои от мерките е необходимо време, за да се постигне очакваният ефект.

Испания е засегната от дисбаланси. Макар че икономическият растеж продължава със стабилни темпове, големият външен и вътрешен дълг, както публичен, така и частен, продължава да представлява уязвимост в условията на висока безработица и има трансгранично значение. Възстановяването на баланса във външния сектор продължи, макар че излишъкът по текущата сметка намаля през 2018 г., отразявайки фактори, свързани със световната обстановка. За да се сведат нетните външни задължения до разумни равнища, ще са необходими постоянни излишъци по текущата сметка за продължителен период от време. Намаляването на дълга в частния сектор също напредва на фона на стабилния номинален растеж. Съотношението на необслужваните заеми намаля още повече. Държавният дълг леко спадна, като се очаква спадащият дефицит да обуслови неговото по-нататъшно постепенно намаляване. Въпреки това са необходими допълнителни усилия, за да се зададе по-устойчива посока на развитие на публичните финанси. Безработицата продължава да намалява, но равнището ѝ остава високо. Прилагането на мерките на политиката, целящи увеличаването на потенциала за растеж, е бавно. Продължават да съществуват предизвикателства, по-специално по отношение на сегментирането на пазара на труда, научните изследвания и иновациите и регулирането на бизнеса, най-вече в сферата на услугите.

Франция е засегната от дисбаланси. Слабостите произтичат от големия държавен дълг и слабата динамика на конкурентоспособността в условия на нисък ръст на производителността, които имат трансгранично значение. Макар и на високи равнища, през 2018 г. държавният дълг бе като цяло стабилен. Очаква се той да намалее съвсем малко. Високото равнище на държавния дълг намалява наличното фискално пространство за реакция на бъдещи сътресения и потиска перспективите за растеж. Увеличението на разходите за единица труд продължава да е умерено в контекста на нисък ръст на производителността. Някои елементи на бизнес средата продължават да оказват влияние върху неразходната конкурентоспособност. Реформите, предприети през последните години, напреднаха в няколко области, включително пазара на труда, данъчното облагане и бизнес средата. Въпреки това ефектът от тези реформи все още трябва да се прояви изцяло, а същевременно, за да се гарантира устойчивостта на публичните финанси и да се повиши потенциалът за растеж, са необходими по-нататъшни действия в други области, като например реформата на системата за обезщетения при безработица, реформата на пенсионната система и прегледа на разходите.

Хърватия е засегната от дисбаланси. Оставащата уязвимост е свързана с високите равнища на публичния, частния и външния дълг в условията на слаб потенциал за растеж. Тя обаче намалява през последните години. Това беше подкрепено от стабилния номинален растеж, нахвърлящия прогнозите потенциал и разумната фискална политика. Отрицателната нетна външна позиция остава голяма, но бележи подобрене поради продължаващите излишъци по текущата сметка. Задлъжнялостта на частния сектор спада, въпреки че темповете на този спад се очаква да се забавят с възстановяването на кредитирането и инвестициите. От 2017 г. насам има излишък в бюджетното салдо, а държавният дълг намаля значително след пика, достигнат през 2014 г. Финансовият сектор разполага с достатъчно капитал и е рентабилен, въпреки че размерът на необслужваните заеми, макар и намаляващ, продължава да е голям. Валутната експозиция на предприятията и домакинствата намаля, но продължава да представлява уязвимост. С приемането на пенсионната реформа и новото законодателство за подобряване на фискалната рамка беше даден тласък на мерките на политиката. В процес на изготвяне са други релевантни мерки на политиката, като тяхното щателно изпълнение е от решаващо значение за укрепването на устойчивостта на икономиката.

Италия е засегната от прекомерни дисбаланси. Големият държавен дълг и продължаващата слаба динамика на производителността водят до рискове с трансгранично значение в условията на все още високо равнище на необслужваните заеми и на безработицата. Съотношението на дълга към БВП не се очаква да намалее през следващите години, тъй като слабата макроикономическа перспектива и текущите фискални планове на правителството, макар и не толкова експанзионистични, колкото първоначалните планове за 2019 г., ще доведат до свиване на първичния излишък. Разходната конкурентоспособност е стабилна, но растежът на производителността продължава да е слаб. Това се дължи на дългогодишни проблеми във функционирането на трудовия, капиталовия и продуктовия пазар, утежнени от недостатъците в публичната администрация и правосъдната система, което намалява растежа на потенциалния БВП. Размерът на необслужваните заеми продължава да намалява значително, но запазването на темповете на намаляване на необслужваните заеми може да се окаже трудно, като се имат предвид пазарните условия. По-високата доходност от държавни ценни книжа в сравнение с началото на 2018 г. влияе на разходите за финансиране на банките и капиталовите буфери, като потиска кредитирането на останалата част от икономиката и растежа на БВП. Въпреки че бе постигнат известен напредък в оздравяването на счетоводния баланс на банките, в реформите на правната уредба на несъстоятелността и активните политики на пазара на труда, като цяло през 2018 г. реформите бяха в застои. В бюджета за 2019 г. са включени мерки на политиката, които отменят елементи на предишни важни реформи, по-специално в областта на пенсионното осигуряване, без да са включени ефективни мерки за увеличаване на потенциалния растеж.

Нидерландия е засегната от дисбаланси. Високото равнище на частния дълг и големият излишък по текущата сметка представляват източник на дисбаланси от трансгранично значение. Излишъкът достигна много високи равнища през 2017 г., като се очаква да спада постепенно, оставайки обаче много голям. Част от външния излишък може да се припише на статистически характеристики, свързани с ролята на многонационалните дружества, и не се очаква да намалее в близко бъдеще. Подкрепено

от икономическия растеж, съотношението на частния дълг към БВП продължи тенденцията си към намаляване както за предприятията, така и за домакинствата, въпреки че остава голямо. Въпреки това номиналният дълг на домакинствата бавно нараства на фона на динамичния растеж на цените на жилищата. Растежът на заплатите до момента е умерен въпреки свиването на пазар на труда. Проведените неотдавна реформи, като по-бързото ограничаване на възможността за приспадане на лихвата по ипотечните кредити, се очаква да намалят склонността към задлъжняване на домакинствата, като същевременно се очаква фискалното стимулиране да подпомогне съвкупното търсене.

Португалия е засегната от дисбаланси. Високото равнище на натрупаните нетни външни задължения, частен и държавен дълг и високият дял на необслужваните заеми представляват уязвимост в условията на слаб растеж на производителността. Текущата сметка е като цяло балансирана, но за да се гарантира корекцията на нетните външни задължения на разумно равнище, е необходимо да продължи поддържането на нейната предпазлива позиция и повишаването на конкурентоспособността. Съотношенията на частния дълг продължават да намаляват от високите си нива на фона на номинален растеж, чиято роля за активното намаляване на задлъжнялостта е ограничена. Държавният дълг започна да намалява след 2017 г., подкрепен от първични излишъци, но продължава да е голям. Рисковете в банковия сектор намаляха, включително в контекста на рекапитализацията на по-големите банки през 2017 г. и неотдашното подобрене на рентабилността. Делът на необслужваните заеми намаля, но продължава да е сравнително голям. Осигуряването на по-голям растеж на производителността е от ключово значение за подобряване на перспективите в конкурентоспособността, намаляването на задлъжнялостта и потенциала за растеж. Корекцията на пазара на труда отбеляза допълнителен напредък и през последните няколко години безработицата намалява с бързи темпове. Бяха предприети мерки на политиката за намаляване на равнището на необслужваните заеми, но все още съществуват пропуски в други области на политиката като продуктовия пазар и пазара на услуги. Ще трябва да се наблюдават приемането и изпълнението на няколко плана за реформи, включително структурните реформи във фискалната област за подобряване на устойчивостта на публичните финанси.

Швеция е засегната от дисбаланси. Надценените равнища на цените на жилищата в съчетание с продължаващото нарастване на задлъжнялостта на домакинствата създава рискове от неуправляема корекция. Високата задлъжнялост на домакинствата като дял от БВП продължава да нараства. През втората половина на 2017 г. бяха коригирани цените на жилищата, които след това постепенно се стабилизираха. При все това показателите за определяне на стойността сочат, че цените на жилищата продължават да са високи в сравнение с основните икономически показатели. Въпреки че банковият сектор изглежда добре капитализиран, една неуправляема корекция би могла да се отрази отрицателно на финансовия сектор, като се има предвид голямата експозиция на банките на ипотечни заеми на домакинствата. В такъв случай би могло да има също и отрицателни последици за съседните държави, предвид системните финансови взаимовръзки. Продължават да съществуват структурни пречки в жилищното предлагане, а строителната продукция намаля. Въпреки че през последните години бяха взети мерки в макропруденциалната област за справяне с нарастването на ипотечния дълг, тяхното въздействие до този момент изглежда ограничено. Все още има съществени пропуски в политиките, особено по отношение на данъчните стимули за

притежаване на жилище, както и на функционирането на предлагането на жилища и пазара на отдаване под наем.

Румъния е засегната от дисбаланси. Уязвимостта е свързана със загуби на разходна конкурентоспособност и увеличаване на дефицита по текущата сметка в контекста на експанзионистична фискална политика и непредвидима бизнес среда. Наскоро предприетите законодателни инициативи създават риск за функционирането на финансовия сектор и могат да навредят на частните инвестиции. Дефицитът по текущата сметка се увеличава на фона на бурния ръст на вноса, главно за целите на потреблението, и се очаква да нарасне още повече. Силният растеж на номиналния БВП все пак означава, че отрицателната нетна международна инвестиционна позиция се подобрява в продължение на няколко години, но е възможно да попадне в застой при продължаване на дефицита по текущата сметка и по-слабия растеж на БВП в бъдеще. Търсенето се подхранва от големия растеж на заплатите, свързан наред с другото с резките увеличения на заплатите в публичния сектор и на минималната работна заплата, което се изрази в значително повишаване на разходите за единица труд. Въпреки загубите на разходна конкурентоспособност засега экспортните пазарни дялове продължават да нарастват. Очаква се експанзионистичната фискална позиция в контекста на силен растеж на БВП да продължи, допринасяйки по този начин за бурната динамика на частното потребление. След като намаляваше в продължение на някои години, сега се очаква съотношението на държавния дълг спрямо БВП да се увеличи. Честите и непредвидими законодателни промени допринасят за по-слабата и несигурна бизнес среда и влияят отрицателно на решенията на предприятията и инвестициите. Наскоро предприетите законодателни инициативи, свързани с риска на банките, застрашават функционирането на финансовия сектор и биха могли да възпрепятстват инвестициите както поради по-труднодостъпния кредитен пазар, така и поради по-плиткия капиталов пазар с по-слаби институционални инвеститори. В други области напредъкът на реформите се забави или бе заличен.

ДОПЪЛНЕНИЕ 4 — ПРЕЧКИ ПРЕД ИНВЕСТИЦИИТЕ В ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Инвестиционни предизвикателства		AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL*	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
Публична администрация / бизнес среда	Регулаторна и административна тежест																												
	Публична администрация																												
	Обществени поръчки/ПЧП																												
	Съдебна система																												
	Нормативна уредба за обявяване в несъстоятелност																												
	Конкуренция и регулаторна рамка																												
Пазар на труда/ Образование	ЗЗЗ и нормативна уредба на трудовите договори																												
	Заплати и определяне																												
	Образование, умения и учене през целия живот																												
Финансов сектор / Данъчно облагане	Данъчно облагане																												
	Достъп до финансиране																												
НИРДИ	Сътрудн. м-у акад. среди, научните изсл. и стоп. сектор																												
	Финансиране на НИРДИ																												
Специфично за сектора регулиране	Бизнес услуги / Регулирани професии																												
	Търговия на дребно																												
	Строителство																												
	Цифрова икономика / Телекомуникации																												
	Енергетика																												
	Транспорт																												

Пречка пред инвестициите

*: До 2018 г. Гърция беше предмет на програма за икономически надзор и не беше включена в проучването на пречките пред инвестициите през 2015 г. През 2018 г. за Гърция нямаше СДП, защото страната не беше включена в семестъра.